

Arkeologisk utredning 2024

Vinstorp 2:146 m.fl.

FJÄRRVÄRMELEDNING

Lomma och Staffanstorps kommuner
Skåne län

Arkeologisk utredning 2024

Vinstorp 2:146 m.fl.

FJÄRRVÄRMELEDNING

Lomma och Staffanstorps kommuner
Skåne län

Skånearkeologi AB**Per Sarnäs**

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.seWebb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk utredning 2024

Vinstorp 2:146 m.fl.**Fjärrvärmeledning**

Lomma och Staffanstorps kommuner

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2024:8

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Schaktning område 2

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 5147180

© Skånearkeologi 2024

Innehåll

Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	6
Utvärdering	7
Referenser	7
Tekniska och administrativa uppgifter	8

Inledning

Kraftringen AB planerade anlägga fjärrvärmeledningar mellan Hjärup och Lomma. Sträckan har tidigare varit föremål för en arkeologisk utredning steg 1 varvid tre områden utpekats som aktuella för ytterligare arkeologiska insatser (Schmidt Sabo 2020).

Länsstyrelsen Skåne beslutade om att de tre områdena skulle undersökas genom en arkeologisk utredning steg 2. Ett av områdena berörde redan i Fornsök registrerade boplatser (L1990:8727, L1990:8728, L1990:8729). Det östligaste området bortföll då delområdet var helt bortschaktat i samband med andra markingrepp.

Syfte och metod

Utredningen skulle preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Den arkeologiska utredningen skulle även identifiera, motivera och antikvariskt bedöma både kända och nyupptäckta fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar.

Den arkeologiska utredningen genomfördes som sökschaktning med grävmaskin. Schakt och anläggningar mättes in med en RTK-GNSS.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet ligger i ett fullåkerslandskap med ytterst små höjdskillnader. Det västligaste undersökningsområdet (UO 1) ligger i Lomma kommun och socken medan de två andra områdena (UO 2 & 3) ligger i Staffanstorps kommun och Uppåkra socken.

Det förekommer rikligt med fornlämningar i området bestående av såväl gravar som boplatser (Fornsök; figur 2).

L1986:5283 – En, ca 150 x 20–35 m stor boplatz som är delvis undersökt och i Fornsök angiven som borttagen. Vid undersökningen framkom 5 gropar, 2 härdar, 3 stolphål och 1 täktgrop för lera. Boplatzen påträffades i samband med särskild utredning år 2012.

L1986:9414 – En ca 135 x 30 m stor boplatz som undersökts och angivits som borttagen i Fornsök (ej avgränsad åt öster). Vid undersökningen framkom 1 långhus, 4 gropsystem, 13 gropar, 7 härdar samt 16 stolphål som inte har kunnat föras till någon konstruktion. Fynd och C14-analys daterar boplatzen till förromersk järnålder.

L1986:9415 – Boplatz som delvis är undersökt och i Fornsök angiven som borttagen. Boplatzen utgjordes av kulturlager och en stor grop/brunn. Fynd av slagen flinta och neolitisk keramik i lagret och i gropfyllningen. Boplatzen framkom inom ett cirka 21 x 5–10 meter stort schakt.

L1987:3695 – Boplatzområde med en osäker utbredning. Framkom vid en arkeologisk utredning år 2006. I ett ca 15 x 10 stort schakt framkom 2 anläggningar bestående av 1 härd och 1 grop.

L1989:8117 – Lösfynd, bestående av 1 håleggad flintyx, 1 flintyx med utsvängd egg, 1 skafthålsyx, och 1 planslipad tunnackig flintyx.

L1990:8727–L1990:8729 – Stenåldersboplatz med okänd utsträckning som i Fornsök har tre fornlämningsnummer. Boplatzen är delvis undersökt 1983 i samband med arbeten för ledningsdragning för Sydgas, varvid framkom stolphål, gropar och härdar. Bland annat tillvaratogs 1 flintdolk, keramik och djurben. Vid inventeringen 1985 påträffades sporadiskt flintavslag sydväst och nordost om det undersökta området och 1 fragmentarisk skära i flinta, tillvaratogs.

L1990:8870 – Lösfyndssamling som består av 2 flintyxor, 2 bergartsyxor, 1 ryggat spån, och 1 flintskära. Föremålen påträffade inom gården Bomhögs ägor.

L1990:8968 – Rest sten som är 2,1 m hög och 0,9 x 1 m tjock. Lutar kraftigt mot nordväst. Runt stenen är uppslängt stenar från åkern.

L1990:9520 – Hög som är ca 16 x 20 m stor och med en höjd av ca 3 m. Västra sidan kapad av väg och övriga sidor skadad vid åkerbruk vilket medfört en fyrkantig avgränsning. Har ursprungligen haft en diameter av ca 24 m.

L1990:9522 – Flatmarksgrav och boplatzlämningar som delvis är undersökta 1985. I samband med en vägbreddning undersöktes ett 45 m långt och 4 m brett schakt

omedelbart väster om gravhögen (L1990:9520). Vid undersökningen framkom 1 skadad urnegrav, 4 härdar och 6 gropar. Urnan var fylld av brända ben men innehöll ingen gravgåva. Övriga fynd utgjordes av flinta och träkol. Fynden daterades till yngre bronsålder.

L1990:9583 – Lösfyndssamling som består av 2 tunnackiga flintyxor, 2 flintyxor med utsvängd egg och 1 skafthålsyxa.

L1989:7489 – Boplats med okänd utsträckning som delvis är undersökt. Påträffad vid undersökning 1983, varvid framkom stolphål, 2 härdgropar, flintavslag samt sparsamt med keramik.

L2019:2696 – Boplatssområde med okänd utsträckning men minst 50 x 40 m stort, bestående av 2 gropar och 1 stolphål.

L2019:2697 – Boplatssområde med okänd utsträckning men minst 80 x 50 m stort, bestående av 2 gropar, 1 härd och 2 övriga boplatsslämningar.

L2021:326 – Ett ca 40 x 30 m stort boplatssområde, bestående av 1 oregelbunden boplatsgrop, 1 oval boplatsgrop och 2 stolphål. Fyndmaterialet utgörs av keramik.

L2021:327 – Ett ca 720 x 160 m stort boplatssområde, bestående av 74 gropar, 3 lager, 8 rännor, 1 kokgrop samt 7 härdar. Fyndmaterial utgörs av keramik, 1 löpare i bergart, 1 flintskrapa och 1 flintavslag.

Undersökningsområdena ligger på ömse sidor om sockengränsen mellan Lomma och Uppåkra och tämligen långt från bytomterna Hjärup och Vinstorp.

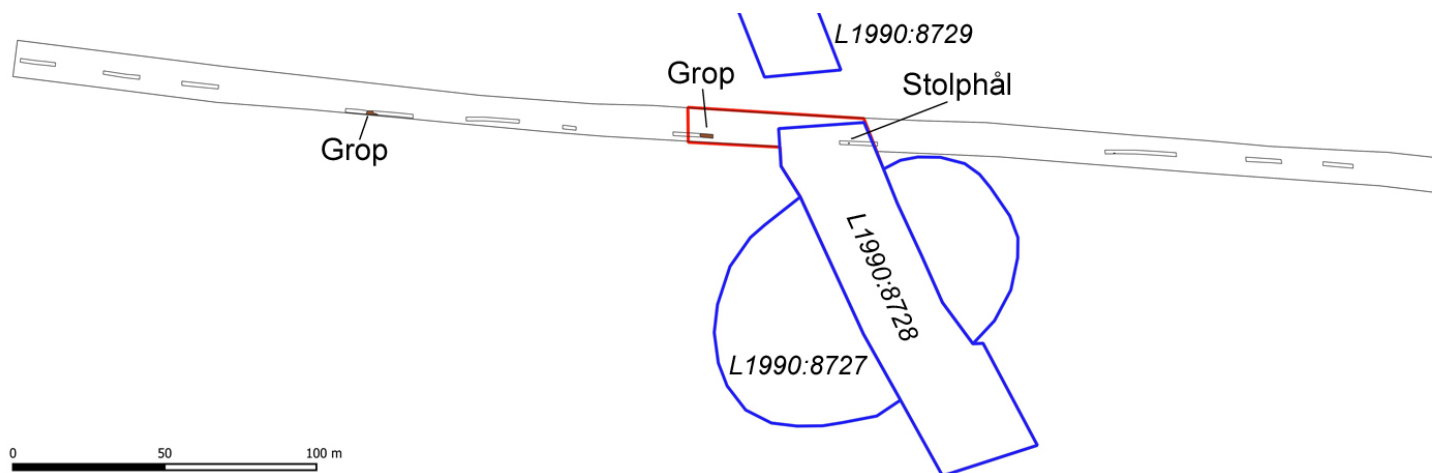
Undersökningsresultat

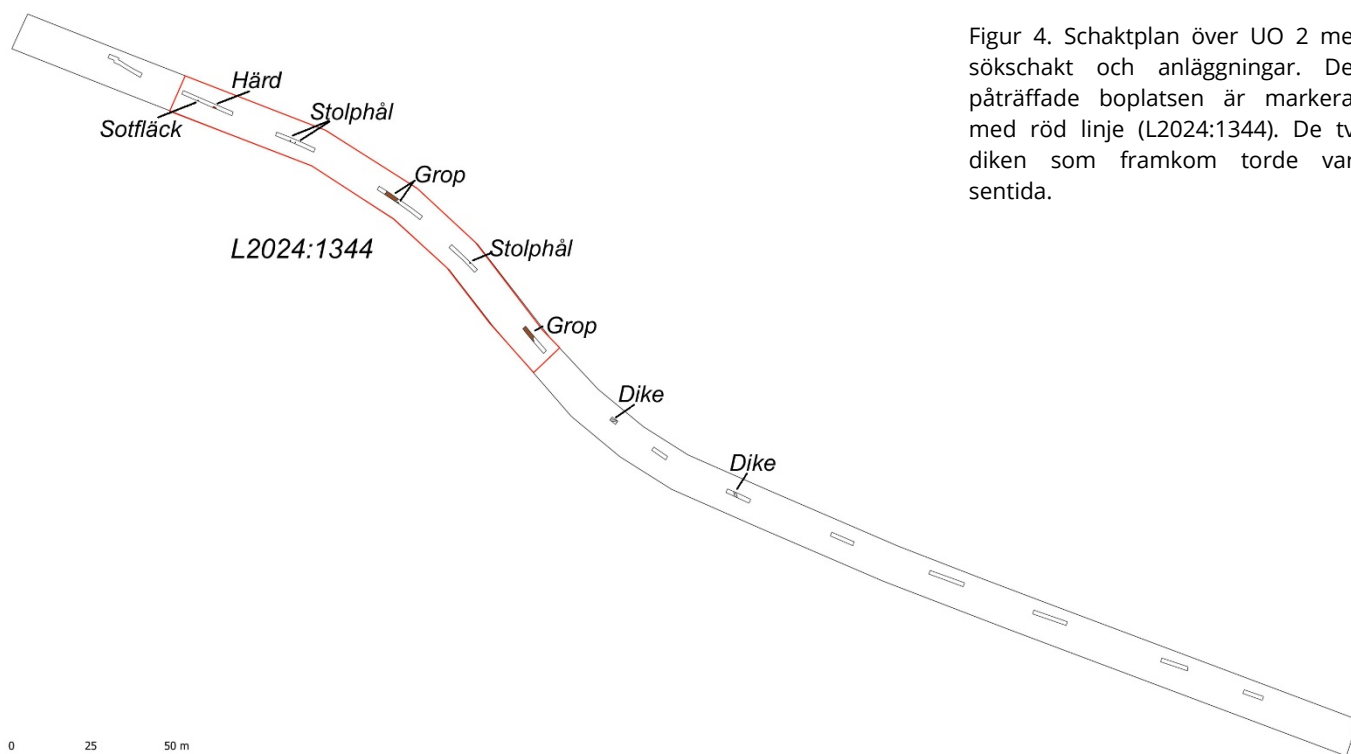
Sammanlagt 25 sökschakt med en yta av 362 m² upptogs med grävmaskin, vilket innebär ca 3 % av undersökningsområdet. I schakten framkom fem stolphål, fem gropar, två härdar och två diken. Enstaka fynd av slagen flinta påträffades i matjorden. De framkomna anläggningarna är huvudsakligen koncentrerade till två områden, dels inom undersökningsområde 1 (UO 1), dels inom undersökningsområde 2 (UO 2). Inom UO 1 korsar den planerade fjärrvärmeledningen ett boplatssområde som framkom i vid sydgasundersökningarna. Boplatssområdet har dock registrerats som stenåldersboplat i fornsök under tre fornlämningsnummer, L1990:8727, L1990:8728 och L1990:8729. Vid sydgasundersökningen kunde man avgränsa boplaten i nord-sydlig riktning (Räf 1996). Vid utredningen framkom en grop och ett stolphål som avgränsar boplaten i öst-västlig riktning. Det påträffades enstaka flintavslag i matjorden.

Inom UO 2 framkom tre stolphål, två gropar och två härdar inom en sträcka av ca 140 m. Det påträffades ett fåtal flintavslag i matjorden.

UO 3 kunde inte undersökas då hela området är bortschaktat i samband med schaktningsarbeten för ett planerat bostadsområde och nya gator/vägar.

Figur 3. Schaktplan över UO 1 med sökschakt, anläggningar och tidigare registrerade fornlämningar. Fornlämning L1990:8728 har utökats vilket är markerat med röd linje.

Utvärdering

Syftet med den arkeologiska utredningen torde ha uppnåtts genom att fornlämningen L1990:8728 har kunnat avgränsas i öst-västlig riktning samt att en tidigare okänd fornlämning påträffats och registrerats (L2024:1344). Det östligaste undersökningsområdet (UO 3) bortfaller dock beroende på att allt är bortschaktat.

Vid fornlämning L1990:8728 bör den del som berörs av ledningsarbetena bli föremål för en arkeologisk undersökning. Den nyupptäckta fornlämningen, L2024:1344, bör bli föremål för en arkeologisk förundersökning för att kunna bedöma dess vetenskapliga potential.

Referenser

Litteratur

- Räf, E. 1996. Skåne på längden. Sydgasundersökningarna 1983–1985. Riksantikvarieämbetet. UV Syd, rapport 1996:58.
- Schmidt Sabo, K. 2020. Ny avloppsledning från Källby i Lund till Sjölanda i Malmö. Rapport över arkeologisk utredning steg 1. Arkeologerna, Statens historiska museer. Rapport 2020:59.

Kartmaterial

Fastighetskartan

Internetreferenser

Fornsök

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer431- 35436-2023
Skånearkeologis diarienummer202330

LänSkåne
KommunLomma och Staffanstorp
Socken Lomma och Uppåkra
FastighetVinstorp 2:146 m.fl.
RAÄ-nummer L1990:8727 och L1990:8728

Koordinatsystem Sweref 99 TM
M ö.h. 12-16

Fältarbetstid2024-03-20-2024-03-21
Antal arbetsdagar 2
Antal arkeologtimmar 12
Antal maskintimmar 15

Undersökningsområde 10 674 m²
Undersökt yta 362 m²

ProjektansvarigPer Sarnäs
Uppdragsgivare Kraftringen AB

Tidigare undersökningar Arkeologisk utredning steg 1

Arkivmaterial i form av shapefil, digitala bilder och rapportoriginal förvaras på Lunds universitets historiska museum.